

**Národní technické muzeum
Archiv Národního technického muzea**

Ing. dr. Josef Rybák
(1885 - 1938)

INVENTÁŘ

NAD č. 700
evidenční pomůcka č. 257

Miroslav Balcar
Praha 2004

Ing. dr. Josef Rybák

Od roku 1904 vrchní inženýr v departementu pro mechanicko-technické konstrukce a zařízení dílen státní železniční správy, s hodností vrchní stavební rada Ministerstva železnic ve Vídni. Od roku 1917 doktor technických věd na Vysoké škole technické v Praze. Odborný poradce Technického muzea ve Vídni. Významný konstruktér železničních vozů.

Narozen 12. 2. 1873 v Hradci Králové.

Narozen v chudé rodině kovářského mistra. V letech 1892 - 96 studoval na České vysoké škole technické v Praze. Od roku 1896 pracoval v konstrukční kanceláři firmy F. Ringhoffer na Smíchově, od roku 1897 byl zároveň učitelem strojního rýsování na průmyslové škole tamtéž. V roce 1898 složil druhou státní zkoušku. Podnikl několik studijních cest, firmou byl vyslán do severní Itálie, Švýcarska a Německa, v roce 1899 na stipendium města Prahy do severní Ameriky. V roce 1900 byl zástupcem firmy Ringhoffer na Světové výstavě v Paříži.

V roce 1904 vstoupil na výzvu Ministerstva železnic do služeb státní železniční správy a stal se vrchním inženýrem v departementu (23) pro mechanicko-technické konstrukce a zařízení dílen, kde působil jako konstruktér vozidel až do své smrti. V roce 1905 se zúčastnil jako zástupce rakouského Ministerstva železnic mezinárodního železničního kongresu ve Washingtonu a podnikl druhou studijní cestu po Spojených státech. Na zpáteční cestě navštívil Světovou výstavu v Lutychu. V roce 1906 byl jmenován jurorem na mezinárodní výstavě v Miláně. V roce 1908 se zúčastnil mezinárodního kongresu pro zimotvorný průmysl v Paříži a podnikl studijní cestu po Francii. V roce 1910 navštívil Světovou výstavu v Bruselu a vzduchoplaveckou výstavu v Paříži. V roce 1911 se zúčastnil mezinárodního železničního kongresu v Římě a také navštívil mezinárodní výstavu v Turíně.

Zemřel 26. 1. 1918 v

Tituly a hodnosti:

V roce 1917 se stal doktorem technických věd. Byl čestným členem Svazu italských železničních inženýrů. Za zásluhy v oboru železničního zdravotnictví byl vyznamenán čestným odznakem Červeného kříže II. tr. s válečnou dekorací.

Odborná práce:

Ing. dr. Rybák uplatnil v konstrukci železničních vagonů mnoho nových myšlenek. Zejména se zabýval otázkou klidného chodu železničních vozidel. Stal se vynálezcem samostatných pružnicových závěsů. Poprvé užil závěsných k sobě skloněných ok, jimiž dosáhl překvapivě jednoduchým způsobem navrácení pružnic po vychýlení zpět do svislé polohy a jejich rychlého

uklidnění. Závěsy byly úspěšně vyzkoušeny u rakouských státních drah při rychlosti 90 km/hod. Samostatný závěs pružnic byl časem zaveden nejen u rakouských drah, ale i u mnoha drah zahraničních.

Dalším Rybákovým vynálezem je soustava dvojího odpružení v rámu pro dvouosé vozy, jehož bylo užito u osobních vozů ČMD a jímž bylo dosaženo velmi klidného chodu vozů i při rychlostech až 100 km/hod.

Rybák provedl v letech před 1. světovou válkou také typizaci a normalizaci rakouského vozového parku.

Publikace:

„Rychlíková čtyřválcová kompoundní lokomotiva italské jižní dráhy“, Technický obzor, 1903,

„Automatická vakuová brzda pro nákladní vlaky a výsledek zkoušek na Albergu“, Technický obzor, 1908.

Rybákova biografie je načrtnuta v: Zeitschrift des österreichischen Ingenieur- und Architektenvereines, 1918, Z vývoje české technické tvorby, Praha 1940 a v článku Ing. Pavla Kollera, Čeští inženýři a vývoj strojní techniky železniční, str. 38-39.

3. Charakteristika fondu

Fond sestává z 1 kartonu osobní pozůstalosti. Obsahuje ne ucelený či kompletní, ale skromný a poměrně reprezentativní soubor osobní pozůstalosti, jenž podává obraz o Rybákově osobním životě i jeho práci.

Soubor obsahuje originály opisů základních osobních dokladů z roku 1893. Uceleně jsou dokumentována Rybákova léta studií. Sběrka obsahuje vysvědčení ze střední i vysoké školy, ale i dokumenty příbuzné (žádosti o hmotnou podporu apod.). Dále jsou dokumentovány Rybákovy studijní cesty, žádosti o stipendium počínaje, a zprávou o průběhu cesty konče. Již méně komplexně je z dokumentů patrný Rybákův odborný vývoj u firmy Ringhoffer a u Ministerstva železnic. Uceleně je dokumentováno Rybákovo úmrtí a jeho ohlas u odborné veřejnosti, a dále písemná agenda vdovy po Josefu Rybákovi, týkající se vdovského důchodu a různých dávek na podporu studií syna Jana. Důležitý je Rybákův výstřižkový archiv, který se skládá z několika listů nalepených novinových článků s výskytem zmínek o Rybákově působnosti.

Nejvýznamnější část fondu představuje soubor dokumentů k Rybákově vynálezu - a následně patentu - odpružení pro železniční vagony. Ve sbírce je dokumentace k patentu, fotografie vagonů, technické nákresy apod.

Sbírku doplňuje fotoalbum z Rybákových studijních cest do USA.

Zvláštní složka obsahuje dopis od Fr. Křížíka stavebnímu radovi Jos. Rybákovi z 5. 11. 1912.

inv. č.	obsah	ks.	datace	k. č.
1	Dopis F. Křížíka J. Rybákovi z 5. 11. 1912. Příloha: 3 fotografie (1 a,b,c).	4	1912	1
2	Stavba strojů. II. běh. Dle přednášek prof. A. Pravdy. Rkp.	1	1896 či 1897	1
3	Soubor nákresů železničního osobního vozu s odpružením z roku 1938 pro Závody Ringhoffer - Tatra a.s. Praha - Smíchov. 4 kusy (3 a, b, c, d).	4	1938	1
4	Album fotografií J. Rybáka ze studijních cest do USA (1899, 1905), s příloženým 1 ks fotografie ředitelství Ringhofferových závodů na Smíchově (4/a).	2	1899, 1905	1
5	Složka s osobními doklady Josefa Rybáka			
5. A.	Základní osobní dokumenty (křestní, oddací, domovský list apod., (rukopisné opisy). (A/a, A/b, B, C, D, E, F, G, H)	9	1893 - 1919	1
5 B.	Vysvědčení a dokumenty k letům studií	59	1885 - 1901	1
5 C.	Studijní cesty (programy studijních cest v letech 1897 až 1905, pracovní korespondence a dokumenty týkající se studijních cest, stipendia, pojištění apod.)	9	1897 - 1914	1
5. D.	Odborná činnost, hlavně po roce 1904 ve službách Ministerstva železnic	13	1896 - 1918	1
5. E.	Novinové výstřižky (osobního charakteru)	14	1898 - 1917	1
5. F.	Dokumentace k patentům	10	1913 - 1916	1
5. G.	Nákresy. 3 ks (5/G/a, b, c)	3	s. d.	1
5. H.	Soubor fotografií vagonů	16	s. d.	1
5. I.	Úmrtí, nekrology, kondolence, vdovský důchod apod.	28	1918 - 1925	1

Název: Ing. dr. Josef Rybák

Časové rozmezí: (1885 - 1938)

Počet evidenčních jednotek: kartony - 1, mapy-plány-grafické listy 4, foto-alba-sv. filmy - 16

Počet inventárních jednotek: 5

Rozsah: 0,12 bm

Stav ke dni: 17. 2. 2005

Zpracoval: Miroslav Balcar

Sestavil archivní pomůcku: Miroslav Balcar

Počet stran archivní pomůcky: 3

Schválil archivní pomůcku: PhDr. Jan Hozák

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013.

datum provedení GI: 19.9. 2014

výčet ověřených a nově zjištěných evidenčních jednotek:

-úřední knihy a rukopisy – rukopisy: 1 ([1896] – [1897]) – inv. č. 2

-kartony: 1 (1885 - 1925)

-fotografické archiválie: fotografie na papírové podložce: 17 (1899 - 1905) – inv. č. 4, 5/h

-fotografické archiválie: fotoalba: 1 (1899) – inv. č. 4

-celkový počet (dílčích) evidenčních jednotek: 20

ověřená metráž archiválií: 0,10 bm